TRISTAN UND ISOLDE

Ludwig Suthaus *Tristan* **Kirsten Flagstad** *Isolde* **Blanche Thebom** *Brangäne* **Josef Greindl** *König Marke* **Rudolf Schock** *Seemann,Hirt* **Edgar Evans** *Melot* **Dietrich Fischer-Dieskau** *Kurwenal* **Rhoderick Davies** *Steuermann*
Koor van het Royal Opera House, Covent Garden
Philharmonia Orchestra o.l.v. **Wilhelm Furtwängler**

EMI 7243 5 56254 2 7 (4 CD), Mono ADD, Digital remastering 1997. Totale duur: 256 min.

Een ongeëvenaarde Tristan

Furtwängler dirigeerde twee Wagneropera's tijdens studio-opnames, de reeds eerder besproken Walküre in 1953 (zie Leidmotief okt.'97) en Tristan und Isolde in de zomer van 1952. Hij kreeg voor deze laatste de beschikking over het huisorkest van EMI, het Philharmonia Orchestra en een zangerscast die zo mogelijk nog steviger stond dan in de latere opnames voor Die Walküre. Kirsten Flagstad, alhoewel reeds 57, domineerde met haar onweerstaanbare en overrompelende stem in de rol van Isolde. Zij en Furtwängler waren allerminst onbekenden voor elkaar. Ze zong reeds enige jaren voor deze Tristan in Furtwänglers Milanese Ring en verzorgde onder zijn leiding de première van Strauss' "Vier letzte Lieder". Haar uit basalt gehouwen stem had in 1952 nog maar weinig aan kracht en zuiverheid ingeboet. Enkel de twee hoge do's in de tweede akte van Tristan und Isolde, tijdens de stormachtige begroeting tussen beide geliefden, werden tijdens de opnames gezongen door Elizabeth Schwarzkopf, de aanstaande van producer Walter Legge. De luisteraar weze echter gerustgesteld: dit is geenszins te horen, de klankkleur van beide stemmen is immers in deze hoge tessituur niet te onderscheiden. Voor de Brangänepartij had men oorspronkelijk Martha Mödl op het oog. Spijtig genoeg stak Bayreuth hier een stokje voor: de Festspiel-leiding voelde er weinig voor om de zangeres die in 1953 de Isolde-rol moest zingen op de Groene Heuvel, een jaar voordien te laten optreden in een "bijrolletje". Na wat onderhandelingen stelde Flagstad zelf voor om **Blanche Thebom** te casten. Geen grote naam, wel een gelukkige keuze. Zij beschikt over voldoende vocaal en dramatisch talent om de Isolde van Flagstad in de eerste akte van antwoord te dienen en in de tweede akte het nachtverzonken liefdespaar te vermanen.

De Tristan van **Ludwig Suthaus** kan moeilijk verbeterd worden. Net zoals in de Rome-Ring treft ons zijn beweeglijke en baritonale heldentenor, met een mooi uitgebalanceerde en dramatische frasering.
De jonge **Fischer-Dieskau** schittert in een uiterst geloofwaardige Kurwenal. Furtwängler had zijn heldere en krachtige stem reeds weten te waarderen tijdens een uitvoering van de "Lieder eines fahrenden Geselle" in Salzburg in 1951. Wagnerveteraan **Josef Greindl** weet het beste te maken van de nogal problematische Marke-partij. Inderdaad kan diens reactie op de ontdekking van Isoldes ontrouw met zijn neef gemakkelijk ontaarden in monotonie en holle pathetiek. Greindls stemkarakter en vocale présence én de evenwichtige tempi van Furtwängler zorgen hier voor de nodige dramatische waarachtigheid.

Deze legendarische plaatopname (in 1988 gedigitaliseerd) heeft sinds haar verschijnen in 1953 nooit meer ontbroken in de EMI-catalogi. In 1997 bracht het label een nieuwe digitale opname uit ter gelegenheid van de honderdste verjaardag van de platenfirma. De interpretatie was niet alleen een mijlpaal in de opnametechniek, maar ook één van de schitterendste verwezenlijkingen van Furtwängler als Wagnerdirigent. Hij koos voor eerder kalme tempi. In deze behoedzaam uitgestippelde bedding krijgt Wangers "Nervenmusik" alle kansen om volledig uit te stromen en haar overrompelende dramatische kracht op de luisteraar los te laten.

De musicoloog Alfred Lorenz analyseerde ooit Wagners muziek aan de hand van zgn. "golfpatronen"(Wellen), die de inwendige logica der klanken zouden beheersen. Heel duidelijk lijkt dit toepasbaar op Tristan und Isolde. Een eerste oprukkende golf met het grote liefdesduet als bekroning spat nog uiteen op de ontnuchterende inval van Marke en zijn gevolg. De tweede kapitale golfbeweging ontplooit zich slechts geleidelijk maar kan tenslotte machtig uitstromen in de Liebestod van Isolde. Hierbij worden de harmonische onbeslistheid van de "Einleitung" en de muzikaal-dramatische frustratie van het afgebroken liefdesspel eindelijk opgelost in een diafaan eindakkoord. De magie van Furtwänglers gestiek neemt het Londens meesterorkest onweerstaanbaar op sleeptouw en schenkt ons een Tristan die sinds die verre zomer van 1952 nimmer verbeterd of geëvenaard werd!

Alfons Govaerts

© VLAAMS WAGNER GENOOTSCHAP, april 1998